

Naši kraji in ljudje

Nujna potreba požarnih vodnjakov

Resen opomin po številnih požarnih nesrečah — Oblastva naj skrbijo, da bo požarni vodnjak v vsaki vasi.

Ljubljana, 10. junija.

Sezona vročine in neviht je zopet v deželi. Dan za dnem so časniki polni poročil o požarnih nesrečah in o hudih žrtvah, ki se zvalijo v teh bridkih časih na kmečke rane. Mnogo storijsko za zmanjšanje škode gasilna društva, ki si jih je kmet sam ustanočil in jih sam vzdržuje, ker ve ceniti njih pomen. Poleg ročnih brizgal deluje v naši banovini že več sto motork.

Kljub vsej razširjenosti, dobri opremini vzorni izvežbanosti gasilstva so pa uspehi gašenja in omejevanja požarov večkrat nepopolni. Če gledamo, kaj je temu vzrok, doženemo v veliki večini primerov, da je tega krivo le pomanjkanje vode. Posebno, odkar so postale motorko tako pogoste, da jih je pri vsakem večjem požaru že kar več na požarišču, je pomanjkanje vode pri požarih nekaj vsakdanjega. Popolnoma naravna reč je to, če pomislimo, da so naši vodnjaki komaj dober meter v premeru in je zaloga vode v njih prav maha v primeri s potrebo motork. ki porabijo vsako minuto 800 in še več litrov vode. V nekaj minutah je tako vodnjak suh. Kdor je imel z gašenjem posla, pa ve, koliko časa vzame prestavljanje brizgal v drugi in celo tretji vodnjak, dokler ne pride dovolj sosednih društev, da napeljejo cevi iz tekoče vode. Če je kje čas resen, je to nepobitno pri izbruhu požara. Mnogo se vadijo gasilci na raznih župnih vajah v sodelovanju dolgih verig brizgal.

ki napeljujejo vodo od daleč. Zelo hvalje vredno je to delo, toda pri tem ne smemo pozabiti, da leži vsa sila in učinkovitost omejevanja požara danes na gašenju gorečega poslopja po domači motorki. Pred vpeljavo motork je bilo popolnoma umestno pravilo: »Ne gasite gorečega poslopja, temveč branite sosednja!« Danes pa morejo ogromne vodne količine, ki jih meče motorka iz dveh ustnikov, s pridom in hitro ugasiti že precej razvnet požar. Ker pa v večini primerov ni dovolj vode na razpolago, preteče mnogo najdragocenejšega časa in se uniči mnogo imetja, preden se uvede obsežna gasilna akcija. Organizacija gašenja požarov na kmetih je prav pri prvi pomoči zelo pomanjkljiva, baš zaradi slabih vodnjakov. Redke so vasi, kjer bi imeli (kakor na pr. v Latkovi vasi - Groblji) dvojne krasnih in velikih (4 m v premeru) požarnih vodnjakov. Sami so jih izkopali vaščani na tlaki na pobudo domačih gasilskih društev.

Ni pa pobuda za graditev požarnih vodnjakov zadeva gasilnih društev, temveč je to dolžnost občinskih uprav, ki ali ne vedo za požarne predpise, ali pa se nočejo brigati zanje. Požarni zakon ukazuje jasno: **Občinski odbor mora skrbeti, da je v vseh krajih v občini vedno dovolj vode na razpolago za gašenje.** Kjer ni naravnih ali lahko dostopnih dotokov (tekočih voda itd.), mora občina skrbeti, da se zgradi po potrebi vodnjaki, kamnice, rezervariji ali tudi tolmoni, kjer se zbira voda.

Sedajle po košnji bo pravi čas za kopanje požarnih vodnjakov. Zato naj se občinski odbori pobrigajo, da si bo vsaka vas zgradila na pripravnem kraju take vodnjake, ki so danes najbolj pereča zadeva našega sicer tako naprednega gasilstva. Vemo, da bo kdo oporekal, češ: Kaj bodo pa koristili vodnjaki tam, kjer je gladina podtalne vode 10 ali še več metrov globoko, ko pa najboljša motorka potegne največ 7.60 m. Prav oporekate, vendar se da tudi temu pri takem javnem požarnem vodnjaku lahko od pomoči — in sicer tako, da se napravi dostop k vodi nižje. Na strani vodnjaka se izbetonira za 3 do 4 m ali tudi dalj globok dohod v vodnjak kakor na pr. stopnice v klet s primerno ploščadjo pod njimi, kamor se prav lahko zaneša lahek motorni agregat. Na tako kombinacijo vodnjaka in agregata bi morale misliti vse od tekočih voda bolj oddaljene vasi z globoko ležečo podtalno vodo.

Graditev požarnih vodnjakov je prav nujna zadeva, zato naj bi dala banska uprava sreskim načelstvom vsa potrebna navodila, da prisilijo do nekega roka vse občine, da se zgradijo v vsaki vasi. Meni da se ne bomo vedno držali gesla, da je treba pri zadnji hiši »panati« ogenj. Požarni vodnjaki so pa tudi kot javni vodnjaki silnega pomena v sušnih dobah, ko odpovedo že vsi drugi vodnjaki in studenci. Občinski odborni in gasilci vzemite si k sreči te besede, ki so napisane vam v korist!

Mina razmesarila družinskega očeta

Strašna nesreča minerja Tičarja pri gradnji blejske ceste

Ljubljana, 10. junija.

Na Bledu se je danes dopoldne pripetila huda nesreča, katere žrtev je postal 41letni miner Viktor Tičar, uslužben pri ljubljanski tvrdki »Obnova« in sedaj zaposlen pri gradbenih delih na blejski cesti. Tičar je imel nalogo razstreliti neke skale in je podložil mino. Vračajoč se od skal pa se je nekoliko predolgo zadržal v veri, da mina še ne bo eksplodirala. Bil pa je v silni zmoti, kajti goreča vrvice se je najbrže zavijala, zaradi česar se je užgala višje gori, kar je postalo za Tičarja usodno.

V trenutku, ko je bil Tičar še vedno blizu skal, je naenkrat zadonel silovit pok. Drobci skale so kakor toča bušili naravnost proti Tičarju in je čvrsti mož naenkrat postal takorekoč brezoblična živa kupa mesa in krvi. Tovariši, ki so videli strašni prizor, so takoj pohiteli k nesrečnemu Tičarju, ki je ležal v kamenju in prahu, ves krvav. Pogled nanj je moral vzbuditi globoko sočutje: na glavi mu je posnelo kožo, popolnoma je razmesarjen obraz, zlomljena hrbtnica, rane po vsem životu...

Poklicali so nemudoma zdravnika, ki pa mu je mogel nuditi le najnujnejšo pomoč, nakar so nesrečnika hitro naložili na nosilnice in ga odnesli v zavetje. Še v teku dopoldneva so ga slednjič prepeljali v splošno bolnico v Ljubljano, kjer se ni zavedel. Njegovo stanje je obupno. Ubogi ponesrečenec je doma iz Sobote pri Pregradu v Savski banovini, poročen, oče treh mladoletnih otrok.

Semiška šola — ponos Bele Krajine

Slavnostna blagoslovitev nove šestrazrednice

Semič, 10. junija.

V nedeljo je bila v Semiču otvorjena nova šestrazredna osnovna šola. Službo božjo je ob 9. v župni cerkvi daroval g. prior Učak, po maši pa se je razvil dolg spreved do novega šolskega poslopja, lepo okrašenega z zastavicami in venci. Pred šolskim poslopjem so bili postavljeni mlaji in slavaloki. Domači župnik g. Erklavec je v lepem govoru pred blagoslovitvijo navedel vse, ki so izposlovali šolskemu odboru znane denarne podpore za zgradbo šole. Tako je dobil šolski odbor na prošnjo g. Antona Severja iz državnih sredstev 85.000 Din, po prizadevanju semiškega župana g. Antona Šimoniča od bivšega ljubljanskega občinskega odbora 50.000 Din, uprava Savske banovine pa je tudi naklonila podporo v enaki višini. Za župnikom je govoril banski nadzornik g. Šrnčič in je v imenu banske uprave izjavil priznanje požrtvovalnosti občanov, ki so si zgradili najlepši in najmodernejši prosvetni dom v Beli Krajini. Po blagoslovitvi je mladina zapela »Bože pravde«, potem pa so si navzoči ogledali novo šolsko poslopje.

Popoldne je bila pri svečanem banketu v šoli odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, potem pa so govorili o pomenu novega prosvetnega doma banski šolski nadzornik g. Šrnčič, domači šolski upravitelj Riglar, višji pristav Znidaršič za sresko načelstvo v Črnomlju, starosta semiškega Sokola Razpotnik, prior Učak, župnik Erklavec in v imenu podjetnikov in obrtnikov, ki so gradili šolo, podjetnik Mirtič iz Novega mesta. Ob 16. je šolska mladina priredila dobro uspešno mladinsko igrano »Prstane« ter izvajala razne pevke točke. Ob sklepu lepe prireditve je nastopilo nekaj deklic tudi v hrvatski narodni noši in prepevalo narodne pesmi.

Posvetitev nove šole bo ostala vsem v spominu. Da je prireditve tako sijajno uspela, je glavna zasluga šolskega odbora in učiteljstva, ki so skrbeli, da se šolska mladina čimprej preseli iz starih zaduhlih prostorov v nov prosvetni dom. Ško da, da ni zgrajena tudi telovadnica. Prej bi bilo to mogoče z razmeroma majhnimi stroški, sedaj pa bo stvar precej dražja. Novi prosvetni dom naj bo vsej Beli Krajini v ponos, mladini pa v srečo.

Člani semiškega šolskega gradbenega odbora in odlični gostje na proslavi

Obtoženec prosi za smrtno kazen

Beograd, 10. junija.

Junak tragedije, o kateri je včeraj razpravljalo beograjsko sodišče, je seljak Borivoj Mikić iz sela Gornja Vidova. Čeprav že oženjen, se je smrtno zaljubil v lepo mlado Marijo Avramovičevno, ki se je bila ločila od svojega moža. Borivoj je odstranil svojo ženo iz hiše ter vzel k sebi lepo Marijo, ki pa se ga je kmalu naveličala, kar je zaljubljenega moža tiralo naravnost v obup.

Marija ga je nekega dne brez slovesa zapustila. Borivoj jo je poiskal in jo prosil, naj se vrne k njemu, kar pa je ona odklonila. Mikić je potegnil iz žepa nož in ga zabodel Mariji v srce.

Ves obupan je včeraj stal pred sodniki. »Neizmerno sem jo ljubil,« je rekel, »ne veste, kako mi je pri srcu.«

Predsednik sodišča: »Kako pa boš sedaj živel brez nje?«
»Ne morem,« je odgovoril obtoženec, »zato prosim, da me obsodite na smrt!«
Sodnik ga je obsodil na deset let robije.

Izletniki na Mirni gori

Črnomelj, 10. junija.

Planinski zlet na Mirno goro v nedeljo ni bil tako dobro obiskan kakor smo pričakovali, vendar se je zbralo lepo število izletnikov, po večini Črnomeljcev, nekaj pa jih je bilo tudi iz Ljubljane in Novega mesta. Vzrok slabšemu obisku je bilo pač nestanovitno vreme in druge prireditve, ki so se vršile ta dan, tako otvoritev nove šole v Semiču, gasilska veselica v Ozlju in prihod Nj. Vel. kralja v Karlovac.

Izletniki so se prav dobro počutili. Črnomaljski tamburaši so pridno igrali in razvila se je animirana zabava s plesom in petjem. Pa tudi z jedjo in pijačo je bilo dobro preskrbljeno, za kar gre posebna zahvala g. dr. Küsselovi in gđ. učiteljici Primožičevi ter odboru tukajšnje podružnice SPD. Vreme, ki se je nekaj časa kisalo, se je zvedrilo in nudilo se je lep razgled po vsej okolici. Izlet se bo v kratkem ponovil in pričakujemo obilnejše udeležbe.

Ob 1/8 in 1/10 uri Oboževani Willy Forst

PESMI JE KONEC

v krasni filmski opereti
Ernst Verebes — Marica Lubejeva
Kot dopolnilo Paramountov zvočni tednik

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Čar mladostne svežosti

naj struji iz Vaše kože in naj navduši Vas in Vašookolico. Negujte Vašo kožo z Elida Favorit milom, da si prisvojite ta čar. Elida Favorit milo se obilno peni, diši decentno in fino. Vsled izdatnosti je posebno pripravno za vsakdanje negovanje kože.

ELIDA Favorit MILO

Sokolska deca v Karlovcu pričakuje prihod kralja

Tragična smrt rejenčka v mlaki

Pri gašenju žeje je opoldne utonil v plitvi grapi

Gor. Radgona, 10. junija.

V občini Sčavnici pri Gornji Radgoni sta posedovala majhno posestvo zakonca Orgolici Anton in Neža, ki sta se pred devetimi leti poročila. Njun zakon pa ni bil nič kaj srečen. Ločila sta se in začela živeti vsak zase kot revna dinarja. Mati je morala skrbeti za dva otroka, za šletno hčerko Miciko in šestletnega Tončka. Ker pa ju ona le ni mogla več preživljati, so se ubogih otrok usmili nekateri sorodniki in premožnejši ljudje.

Tonček je pred kratkim prišel kot rejenec k sorodniku posestniku Antonu Kajdču na Plitvičnem vrhu. Zdrav in naderjen se je kaj hitro udomačil pri dobrotah in vsi pri hiši so ga vzljubili. Bil je izredno ubogljiv. V petek proti poldnevju so se vračali domači s polja in z njimi tudi rejenec Tonček. Doma se je gospodinja podala v hlev, da nakrmi živino, hčerka pa je pripravljala obed, med tem ko je Tonček letel pod bližnjo črešnjo zobat.

Četrte ure pozneje, ko so se domači spravljali k obedu, so pa pogrešili rejenca. Ker ga na ponovne klice ni bilo od nikoder, je gospodinja takoj sumila, da se je pripetila kakšna nesreča. In res, po kratkem iskanju je opazila v prav majhni mlakici, oddaljeni od hiše kakih 90 korakov, na gladi plavati dečkov klobuček in ko se je približala, je vsa preplašena opazila nesrečnega Tončka v mlaki utopljenega. Poklicala je hčerko, s katero sta potegnili nesrečno žrtev iz vode ter si prizadevali na vse mogoče načine obuditi ga k življenju. Toda zaman.

Ob robu mlake, ki je komaj okrog 2 m široka in 1 m globoka, je pustil deček ležati majhen lonček, iz česar se da sklepati, da je odšel k mlaki po vodo, da bi si ugasil žejo ob vročem opoldnevju ter je pri tem po nesrečnem naključju zdrsnil v grapo. Priporočilo bi bilo, da bi vsak posestnik take grape zagradil v toliko, da bi bile vsaj deci nedostopne.

Vlomilec Bartol v rokah policije

Na vesti ima številne vlome in tatvine. — Petnajstič v zaporu

Ljubljana, 10. junija.

Po Sv. Petra cesti jo je popoldne okrog 14. primahal mlajši možki. Čim je ugledal stražnika, se je skušal skriti v bližnjo vežo. K sreči pa ga je stražnik videl in spoznal že od daleč. Zato je takoj pohitel proti njemu in pozval: »Bartol, počakajte!« »Zakaj naj čakam?« se je odrezal mož, gledal pa je tako preplašeno, da je mož postavil moral takoj uvideti, da se ni zmotil. Preden je mogel Bartol dalje vpraševati, je že imel na rokah struno in korakala sta s stražnikom na policijsko upravo.

33letni Ivan Bartol, po poklicu delavec, doma iz St. Ruperta na Dolenjskem, je znan nevaren vlomilec, ki so ga varnostna oblastva že dalje časa zasledovala. Bil je že 14krat v zaporih zaradi tatvine, a ga ni poboljšala nobena izkušnja. Svoj čas se je zadrževal tudi v Ljubljani in je izvršil več vlomov v družbi znanih svedrovcev, ki sede zaenkrat večinoma po zaporih. Pred tedni se je zadrževal v okolici Vranskega, kjer je vlamjal v kmetijske domove in obiskal tudi nekaj trgovin. Pozneje je prenesel svojo delavnost v okolico Domžal, kjer je enako izvršil več vlomov. Pobil je nekaterih posestnikov več denarja in si ob priliki nekega vloma prisvojil tudi strelsko orožje. V Domžalah mu je nekoč že trda predla, ker ga je spazila pri vlomu neka gospodinja, ki je vpila na pomoč. Prihiti so sosedje, ki so jeli

Pri obledeli slavorumenkasti barvi kože, motnih očeh, slabem počutju, zmanjšani delavni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodč. bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni boleznijo je pametno, da izpijete nekaj dni zapored vsako jutro na teče kozareček naravne »Franz Josefov« grenčice. V zdravniški praksi »Franz Josefov« voda se radi tega posebno uporablja, ker naglo odstrani vzroke mnogih pojavov bolezni. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz življenja in sveta

80letnica odkritelja

„smrtnih žarkov“

Vpliv ultrakratkih valov na ljudi, živali in rastline — D'Arsonvalove zasluge za moderno medicino

V ponedeljek 8. t. m. je slavil osemdesetletnico rojstva slovit pariski zdravnik in elektrofizik d'Arsonval. Ob tej priliki je imel znani duhovski vseučiliški profesor dr. Stefan Jelinek v radiu zanimivo predavanje o fizioloških vplivih elektrike na daljavo, ki jih je kot prvi začel proučevati baš pariski učenjak. Gre za učinke tako zvanih ultrakratkih valov.

Koliko sekundah neopredeljiv občutek, o katerem ne veš, ali je v koži ali globlje; čez kakšno minuto pa te prične neprijetno žgati — roko moraš umakniti. Če se si samo v bližnji polji, v katerem delujejo ultrakratki valovi, se te polasti neko neugodje. To je poskusil že mrtisiklo, ki je z radiom oddajal ali prejemal kratke valove.

Vse drugo je, če delaš poskuse s temi žarki v polju z malo energije. Tedaj postane celo koristni in v zdravilni stroki že danes v marsičem prekašajo radijeve in Röntgenove žarke.

Že pred štiridesetimi leti in celo pred Teslo se je d'Arsonval bavil s temi žarki in si je zgradil v ta namen primitiven visokofrekvenčni aparat. Takrat je že užil električne žarnice v rokah človeka, ki ni bil v nikakšni zvezi z izvorom toka. Kot zdravnik se je slavni učenjak bavil posebno s fiziološkimi in zdravilnimi učinki kratkih valov. Ugotovil je spremembe, ki so jih povzročali v izločevanju soli in drugih organskih funkcijah, obseval je že kulture bakterij z elektriko in posrečilo se mu je ublažiti z električnimi vplivi na daljavo učinek kačjih strupov. Na samem sebi je delal poskuse, ki niso bili brez nevarnosti. Vsekar ga je smatrali za očeta enega najzanimivejših zdravilnih načinov, zdravljenja s kratkimi valovi, ki mu moderna znanost posveča čim dalje več pozornosti. S svojo bistroumnostjo in dalekovidnostjo je postal pionir cele nove znanstvene stroke in dobronik človeštva.

Lep letalski dan v Pragi

Prošlo soboto se je vršila na letališču Kbely velika češkoslovaška letalska revija, ki je izvrstno uspela

Aeroklub češkoslovaške republike je priredil skupno z Zvezo čl. letalcev prošlo soboto na letališču Kbely veliko letalsko revijo, ki je potekala v izvrstnem redu. V navzočnosti 35.000 glavnice množice gledalcev je otvorila letalsko produkcijo 61. letalska eskadrila s tremi opazovalnimi aeroplani pod vodstvom nadporočnika Heundla, ki je vrgel iz letala venec z državno zastavo, nakar je godba zaigrala obe državni himni.

Naslednja točka je obsegala poskuse letalske akrobacije. Nastopila so lovka letala in člani pilotske šole, ki so izvajali dvojne loopinge, stranske in hrbtno leto in to najprej posamično, potem pa še skupno. Zlasti zadnje vaje, ki so pripravljale vtis, da so letala kakor zračna črna, so zadivile publiko.

Nato so letalci demonstrirali prevzem pošte v zraku. Poskus ni popolnoma uspel, čeprav so ga trikrat ponovili. Oviral ga je veter. Višek sporeda je prišel sedaj. Letalci so prikazovali bombardement vasi, boj napadalnega krda z obrambnimi topovi in zasledovalnimi letali. Roj napadalnih letal je obsegal 15 aeroplanov, ki so po vrsti markirali obmetavanje naselbine z bombami. Odgovarjala jim je obrambna baterija topov in v zrak se je dvignilo 6

aeroplanov, da bi pregnali sovražnika. V zraku se je vnel boj, ki je izpadel v prilog braniteljem napadenih objektov. Vas na zemlji pa je med tem zgorela — bombe so izvršile svoj namen.

Proti koncu produkcije je nastopil nemški letalski akrobat grof Schaumburg, ki je izvajal enostavne in dvojne loopinge, zavojke, strne padce in polet na hrbtno. Potem so v višini 1000 m ustavili motor in letalo je približno v 10 minutah zdrknilo k tlom.

Zadnja točka so bile demonstracije s padali. Kakor najavljeno, se niso s padali spuščali ljudje, ampak lutke. Čsl. letalcem je namreč uporaba padal dovoljena le v primeru smrtno nevarnosti. Da pa bo tudi zaključek letalskega dne verjetnejši in učinkovitejši, je škola člena Krupičkova iz višine 500 m s padalom iz aeroplana. Pristala je gladko na zemlji potem ko jo je veter zanesel nekoliko v stran. Ustavila se je sredi žitnega polja v Hloubetinu.

Letalskim produkcijam so prisostvovali oficijelni predstavniki države, predvsem predsednik Aerokluba čl. republike minister Bradač, general Petřík in drugi. Navzoč je bil tudi francoski general Faucher s člani francoske vojaške misije v Pragi.

Štedljivi Francozi

Zanimiv vpogled v štedljivost francoskega ljudstva nudi poročilo, ki ga je sestavil predsednik upravnega sveta francoskih hranilnic Desrois. Prečital ga je na zborovanju ravateljev francoskih hranilnic. Glasi se: Močan dotok denarja v hranilnice je 1930 povzročil ukrep, da smejo znatni vlogi posameznikov v hranilnice največ 20.000 frankov, vloge družb za največ 100.000 frankov. 1930 so vlagatelji vložili samo v pariske hranilnice 297.296 zneskov in skupni vrednosti 389 milijonov frankov. Konci 1930 je naraslo število vlagateljev na 594.475, število vlog pa na 868.720.000 frankov, t. j. za 134 milijonov več nego jih izkazuje decembrsko stanje hranilnic 1929. Celokupno število francoskih vlagateljev v hranilnice pa znaša 18 milijonov, vloge pa predstavljajo vrednost 38 milijard.

Najbolj umazana mesta na Angleškem

Posebna komisija, ki preiskuje onesnaženje ozračja nad angleškimi mesti, je prvič po vojni izdala svoje poročilo. Zbirala je redno podatke o količini prahu, saj itd. v padavinah posameznih krajev in je dognala, da ima najbolj umazan zrak na Angleškem mesto Liverpool. V teku leta so n. št. tu 563 ton nesnage na površini angleške kvadratne milje. Mesto Burnley vsebuje na isti površini 531 ton nesnage. Sheffield 426 ton, London ima v neklih okrajih 279 ton, v drugih do 390 ton nesnage. Sheffield 426 ton, London ima v med velenosti Gloucester z 120 tonimi škodljivih prmesi na kvadratno miljo.

Brezžično gostolenje slavcev

Eden izmed slavčkov, čilji sladke ljubice, zenske speve prenaša angleški radio vsak večer iz nekega gozdiča v grofiji Surrey, je našel s svojimi zvoki pot do svojih tovarišev na Švicarskem. Te dni, tik pred polnočjo, pripoveduje neki londonski list, je poslušal službojuči inženjer na oddajni postaji Colovrex pri Zenevi prenos tega slavčevega petja iz Angleške. Nenavadna čistost zvokov ga je pripravila do misli, da je postavil svoj izborni zvočnik ob odprto okno. Neposredno nato se je oglašil iz bližnjega gozdiča odgovor nekega slavčka.

Seefehlner naslednik Straffelle

Dosedanji ravnatelj avstrijskih zveznih železnice dr. Straffelle je bil odpoklican in na njegovo mesto imenovan stavbni svetnik prof. dr. ing. Egon Seefehlner. Bajje pomeni njegovo imenovanje energično nadaljevanje elektrifikacije železniških prog v Avstriji.

Pol minute potresa

V noči na nedeljo ob 1 uri 30 minut je zbudil angleško prebivalstvo iz rahlega spanja potres, kakršnega niso zabeležili aparati na Angleškem že od l. 1884. Potresno področje je obsegalo 150.000 angleških kvadratnih milj. Poleg Anglije ležijo v tem pasu tudi vsi Kanalski otoki, Škotska in del Irske.

Potres je bil lahkega značaja in je trajal samo 30 sekund. Prebivalci nabreklih krajev so hiteli k morju v domnevi, da se bodo tam najlažje videli učinki katastrofe. In res, središče potresnih sunkov je bilo v Severnem morju. Posadka parnika »Bombarque«, ki je bil ob času potresa na potu iz Scarborougha v London poroča, da je dobila ladja sunek, kakor bi se sprožil torpedo.

Potres so čutili tudi ob francoski obali, v Belgiji in na Nizozemskem. Materialne škode ni bilo. Pač... V londonskem kabinetu voščenih figur madame Tousseand sta odpadli glavi morilcu dr. Crippenu in boksarju Carneri.

Nebotičniki se premikajo

Čudesa ameriške gradbene tehnike — Bančni trezorji v nevarnosti — Ahilova peta Amerike

V newyorški finančni četrti gradijo predor za novo podzemsko železniško progo in dela, ki se tu vršijo, spadajo med najmočnejša v zgodovini človeštva.

Treba je premakniti temelje cele vrste silnih nebotičnikov, nižje do žive skale, da bi se stometrske verige nadstropij nad njimi pri gradnji predora ne zrušile na tla in pokopale pod seboj sto tisoče človeških življenj. To so tehnični problemi, ki jih rešuje samo iznajdljivi duh ameriških gradbenikov. Pod sedanje temelje potiskajo v tla s hidravličnimi stiskalnicami jeklene cevi s premerom 30 do 40 cm in 3 do 10 mm debeline. Na takšno cev pride nova skala in ne gre več globlje. Cevi bodo podporniki za temelje stebre nebotičnikov in če pomislimo, da mora vsak stebel nositi težo do 1000 ton in več in da nosi vsaka jeklena cev 50 ton, nam postane razumljivo, da je treba za posamezne stebre nad 20 jeklenih podpornih valjev.

Stebri starega Timesovega nebotičnika, ki nosijo vsak po 1150 ton, zahtevajo po 29 valjev. Delo s tem poslopjem je bilo med vsemi najtežje, ker stoji na mehkem terenu, ki je del nekdanjega zasutega prekopu, ker je tu daleč do žive skale in je poslopje vrhu tega zgrajeno po starem načinu, s težkim zidovjem, ne z jeklenim ogrodjem, ki je polnjeno z opekami, kakor je to pri modernih nebotičnikih. A kakor rečeno, so to problemi, ki si jih ameriški gradbeni tehniki lahko dmovoljujejo v rešitev.

Huško skrb je povzročalo nekaj drugega. Ozemlje okoli novega predora skrivna v svojih globinah trezorne prostore najboga-

tejših denarnih podjetij na svetu. Ti trezorji so zavarovani z močnimi 2 in pol metra debelimi železobetonskimi stenami in vsaka teh sten je preprečena z vsemi možnimi električnimi varnostnimi napravami, ki izdajajo že skoraj ob samem dotiku stene od zunaj navzočnost vlomilcev. A kaj je vse to proti nezaslišani predznosti in sposobnosti ameriškega zločinskega sveta in to še ob takšni priliki, kakršna je sedanja, ki razbojnike naravnost izliva na »delo! Stokrovnjaki so izračunali, da bi kolona izvežanih »mehanikov« z vrtni na zračni pritisk in kemičnimi sredstvi prevrtila najdebelejši trezorni zid v teku 24 ur.

Proti tej skrivno delujoči sili je bilo treba organizirati cele armade paznikov in policistov, ki čuvajo noč in dan, da se nihče nepoklicani ne približa neprecenljivim zlatim zakladom, ki počivajo tu pod zemljo. V samem predoru je stacionarna armada čuvajev, kajti od tu je dohod do zakladnic najbližji. Ti so pa potrebni tudi zategadelj, da preprečijo neugode in neizmerno škodo, ki bi nastala, če bi se kar koli v započetem delu izvršilo nepravilno. Vse podzemlje je tu prepreženo z neprečeti kablji in cevovodi za brzojav, telefon, luč, vodo, plin. Ena sama nerednost v tem omrežju, majhna nerednost v kablju, ki rabijo brzojavom in telefonom, zvežam borz, majhen požar — in človek si ne more niti izračunati, kako bi se zamešalo vse javno življenje, kakšno škodo bi trpela vsa nacija.

Finančna četrt ameriške metropole je pač najobčutljivejša in najbolj ranljivo mesto na telesu Zedinjenih držav.

„Gaudeamus igitur“ dijaškega veterana

V Upsali so pokopali 74-letnega dijaka Baumbacha, ki je absolvirал na univerzi polnih 170 semestrov

V starem švedskem vseučiliškem mestu Upsali je nedavno umrl štiri in sedemdesetletni slušatelj filozofije Baumbach, najstarejši dijak na svetu.

Dijaški veteran, ki je absolvirал na vseučilišču 170 semestrov, kajpada ni bil navezan na noben poklic. Imel je z doma toliko sredstev, da mu ni bilo treba vse življenje prijeti za delo. Živel je življenje večnega študenta, ki se pripravlja na državne skušnje in ne zamenja dijaške suknje za nobeno še tako pogrnjeno mizo. V 170 semestrih študija je vsrkal vase skoro vso učnost, ki jo je premogel zavod, na katerem je študiral in delal izpite. V zadnjih letih so mu bili najljubši predmeti živni in mrtvi jeziki, zlasti latinščina.

Pokojnik je bil velik čudak. Šele pred trinajstimi leti, ko mu je bilo 61 let, je napravil doktorsko skušnjo, čeprav bi bil lahko dosegel ta naslov že pred pet in štiridesetimi leti. Navzlic temu se je pripravil za doktorat z največjim veseljem. Doktoriral je iz klasične filologije. Ko mu je profesor, ki je bil znatno mlajši od njega, dal v roke knjigo, iz katere je moral prevesti nekaj odstavkov, je Baumbach veselo vzkliznil: »Joj, tega pisatelja pa nisem imel že celo večnost v rokah... Če me spomin ne vara, sem ga zadnjič čital l. 1878. Vendar ga nisem pozabil.«

Po teh besedah je doktorand vzel knjigo v roke in prevel zahtevano besedilo tako popolno, da mu je začel izprašujoči profesor ploskati. Komisija je izjavila, da je naredil skušnjo z odliko.

Sledeča promocija je bila za upsalsko vseučilišče izreden dogodek. Prisostvovali so ji skoro vsi dijaki, starejše bradate hiše in mladi golobradci, ki bi jim bil tovariš Baumbach lahko oče in ded. Na koncu so mu vsi presrečno čestitali.

Dasi je imel Baumbach dovolj sredstev za dobro in brezskrbno življenje, ni maral kazati svoje gmotne blaginje na zunaj, ampak je živel skrajno preprosto in skromno. Dijaški milje se mu je bil tako priljubil, da ga ni hotel zamenjati z nobenim drugim vzdušjem. Najrajši se je družil z dijaki, ki jim je pripovedoval, kako je bilo nekoč v starih časih. Zahajal je v študentske lokale, bil član njihovih društev in nosil kot dokaz davnih navad vseučiliških dijakov na obrazu polno men-

zur. Rad je tudi pogledal v kupico, z največjim veseljem pa je sodeloval pri dijaških prireditvah.

Nič čudnega, če se je večni študent v dijaškem miljeju navezal bohemskih navad, ki se jih ni mogel orestiti do svoje smrti. Nosil je po več desetletij eden in isti klobuk, ki je bil zaprašen, umazan in omašen. Pri njem pa je bil tako v časteh, da mu je izkazoval naravnost genljivo spoštovanje. Tudi površnik je bil čisto romantične sorte. Vobče ni posvečal nobene pozornosti zunanosti. Le ob svečanih prilikah je oblekel svojo dijaško paradno uniformo — iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja.

Nerazdružljiva prijatelja sta bila tudi Baumbach in njegova stara kravatca, ki je ni zavrzel niti potem, ko se je bila že vsa razcefrala, da je ni mogel več zavezati. Vse to je pripomoglo k njegovi veliki priljubljenosti. V Upsali je vsak otrok poznal »starega študenta« in kazal s prostom za njim. Dijaki so ga imeli radi kakor očeta, pri profesorjih pa je bil v čislju zaradi velikega znanja in neumornega študija. In po pravici! Saj ga ni bilo med njimi, ki bi bil lahko pokazal na 170 semestrov univerzitetnega študija, ki se je z njim dčil Baumbach.

Večni študent je preživel več dijaških generacij in je bil upsalske univerze živa zgodovina. Vsako jesen je bil vesle mladih novincev, ki so stopali prvič čez prag najvišjega prosvetnega hrama. Preživel je tudi kariere nestetih profesorjev, ki jih je poslušal kot docent in so potem odšli v svet kot znameniti učenjaki. Vse to pa ga ni omajalo. Ostal je zvest dijaški tradiciji in mu niti na um ni prišlo, da bi se pomlašnil in pofiliril.

Upsalska univerza je priredila svojemu najstarejšemu slušatelju časten pogreb. Za njegovo krsto so stopali vsi profesorji z rektorjem na čelu. V popolnem številu so se udeležili Baumbachove poslednje poti vseučiliški slušatelji; prišli pa so k njegovemu pogrebu tudi zastopniki dijakov in njihovih organizacij iz drugih skandinavskih dežel. Pravijo, da Upsala še ni videla tako impozantnega pogreba. Krsto dijaškega veterana so nosili dijaki in ko so padle nanjo v jami prve grude, je zadonela iz dijaških grl stara študentska pesem »Gaudeamus igitur«.

»Nautilus« na potu

Reuterjeva agencija poroča iz New Yorka, da se je Wilkinsova podmornica »Nautilus« oddaljila od Bostona že 550 milj. Prva dva dneva vožnje sta bila zelo nemirna in več moč posadke je močno trpelo na morskem bolezni. Zdaj se vožnja nadaljuje v mirnejšem morju.

Vitaminski morskih ribah

Po novih raziskovanjih prof. Scheunerja vsebuje mесо morskih rib najvažnejše vitamine v zelo učinkoviti sestavi in spada zato med najbolj zdravo hrano. Poleg slanikov imajo posebno dosti vitaminov polenovke, jegulje in lososi.

Vsak dan ena

»Kako neki so nastali bliski, ko še niso znali elektrike?«

Aparat za umetno mrzlico

Mrzlica, naravna ali umetna, je marsikdaj odločilne važnosti za ozdravljenje bolneži. Sedaj so izumili oddajnik za kratke valove, ki povzroča to mrzlico na preprost način. Obstoji iz dveh oddajnih cevi po 500 wattov. Proizvajana energija gre v dve kondenzatorski plošči, med katerima nastane polje električnih valov.

V to polje pride pacient, ki se mu telesna toplota takoj zviša za nekoliko stopinj. To zvišanje se da regulirati. Bolnik leži v izolirani omari, iz katere molli samo njegova glava. Kondenzatorske plošče, ki so iz aluminija, so zavarovane proti kratkemu stiku s 6 mm debelimi ploščami iz trdega gumija.

Nemška svobodna država v vzhodni Afriki?

Londonski »Daily Herald« predlaga, naj bi se v vzhodni Afriki ustanovila država po vzorcu svobodne države Oranje. Za ustanovitev bi bilo potrebno 140 milijonov Din glavnic, ki bi se dobila s posojilom. Primerno ozemlje za državo bi se dobilo ob severnem nabrežju jezera Njassa.

BAJAZO ZA MOTOKLISTE,
dežne plaše za dame in gospode, pomladanske površnike, trenchcoate prodaja po neverjetno nizkih cenah trdka
Drago Schwab, Ljubljana

K sestanku v Chequersu

Zgoraj levo: Novinarji pred zaprtimi vrati. — Zgoraj desno: Angleška ministra Macdonald in Henderson podajata roke Brüningu in Curtiusu. — Spodaj levo: dr. Brüning, dr. Curtius in nemški poslanik v Londonu v Neurath gredo v avdienco h kralju. — Spodaj desno: Brüning in Curtius se peljeta iz Chequersa v London.

